

Przestrzenie komunikacji międzykulturowej w prawie – w poszukiwaniu definicji zjawiska

Najczęściej komunikacja międzykulturowa w prawie rozumiana jest jako zjawiska występujące w zderzeniu kultury prawniczej z kulturą nienacechowaną semiotyką prawniczą, w szczególności szczególnym sposobem traktowania języka prawnego i prawniczego. Jest to jednak obraz bardzo ogólny i uwypuklający zwykle trudności w zrozumieniu języka prawnego, zatem języka, w którym prawo jest formułowane, a także – rzadziej – niepokojem w stosunku do języka prawniczego, którym posługują się sprawni profesjonaliści, który czasami bywa postrzegany jako manipulacyjny.

W istocie obraz spotkań na granicy prawa i języka jest bardziej złożony. W niniejszym referacie przedstawione są wybrane zjawiska z obszaru spotkań pomiędzy kulturą prawa i kulturą niespecjalistyczną na granicy dwóch języków – polskiego i angielskiego. W celu bardziej systematycznej ilustracji różnic międzykulturowych, wybrane przykłady są omówione w odniesieniu do trzech typów ekwiwalencji zaproponowanych przez Romana Jakobsona: ekwiwalencji wewnątrzjęzykowej, ekwiwalencji międzyjęzykowej oraz ekwiwalencji intersemiotycznej.

Analizując język prawa łatwo można wykazać, że różnice międzykulturowe w jego rozumieniu bywają bardzo istotne. Posługując się pewnym uproszczeniem możemy zasygnalizować następujące zjawiska. Przykładem różnic pomiędzy kulturą prawniczą i niespecjalistyczną może być tutaj współistnienie odrębnej terminologii w ramach prawa karnego i cywilnego w systemie angielskim, która istnieje częściowo dzięki uznaniu, że język adresowany do osób spoza profesji prawniczej (np. prawo cywilne) powinien charakteryzować się większą przejrzystością, niż język wyraźnie adresowany do prawników (prawo karne). W kontekście interlingwistycznym różnice międzykulturowe wynikające z podejścia profesjonalnego i „świeckiego” są wzmocnione różnicami pomiędzy systemami prawnymi państw, czego dobrą ilustracją jest trudność przełożenia choćby nazw zawodów prawniczych pomiędzy językiem polskim i angielskim. Podobny problem występuje w ramach samego języka angielskiego, gdy jest on używany w odniesieniu do różnych systemów prawa (np. prawo amerykańskie, australijskie, etc.). Problemy jeszcze bardziej złożone odnaleźć można analizując problem ekwiwalencji tekstów prawa, których ekwiwalencja semantyczna

(w rozumieniu słownikowym) rzadko odzwierciedla ekwiwalencję systemową i funkcjonalną. Są to tylko nieliczne przykłady istotne dla zjawiska komunikacji międzykulturowej w tym niezwykle rozległym i złożonym obszarze.

Niniejszy referat jest zatem próbą definicji komunikacji międzykulturowej w kontekście prawa i wskazaniem jej istotnych typów w polu wspólnym dla prawa, języka angielskiego oraz języka polskiego.